

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo leto 1 gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema J. Krajec v Novem mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Vabilo na naročbo!

Z današnjo številko smo končali četrty letnik naših „Dol. Novic“. Pristrčno se zahvaljujemo vsem, kateri so kaj pripomogli, bodisi s pisanjem, ali naročilom, ali vsaj s priporočilom. Vsem prav topla zakvala! S prijateljskim zaupanjem priporočamo pa se tudi za naprej vsem častitim naročnikom, da bi nam oni blagovolili zvesti ostati ter prosimo, da bi zopet veliko novih naročnikov pridobili.

Cena ostane kakor do sedaj 1 gold. V Švico in Ameriko 1 gold. 50 kr., na Nemško in v Bosno 1 gld. 25 kr. za list in pošiljatev.

Zaupljivo prosimo, naj blagovolijo častiti naročniki svojo naročnino prav kmalu poslati, ker tisto zaostajanje silne težave dela, red moti, in množina odtisov se ne da določiti.

Vsakemu naročniku priložimo tudi listek za pošiljatev naročnine; ker pa taka pošiljatev ni več zastoj, prosimo, vsaki pošiljatvi 3 kr. več pridjati, s tako pošiljatvijo še vedno vsakemu naročniku 2 kr. prihranimo, kajti po nakaznici bi moral plačati 5 kr. Na listek prosimo natančno zapisati ime in kraj naročnika. Nove naročnike prosimo, k svojemu imenu pristaviti besedico *novi*.

Vse č. naročnike, kateri so še z lanske naročnino zaostali, prijazno prosimo, naj zanesljivo kmalu stvar poravnajo, vsaj do novega leta, ker smo le izjemno na dolg pošiljali. Spoštovanjem Vredništvo „Dol. Novic“.

H koncu leta 1888.

Z zadovoljstvom primemo za peró, da napišemo v priljubljene „Dol. Novice“ primeren spis k sklepu tega leta. Veseli nas namreč, da našega lističa ne pišemo brez vspeha; kajti nauki in no-

vice, ki jih podajamo, pridejo v roke hvaležnim bralcem. Za to prijaznost in naklonjenost naših naročnikov in prijateljev se pa tudi lepo zahvaljujemo. — Če pa iz našega ozkega kroga po svetu na široko pogledamo, nismo toliko zadovoljni. Priznati moramo sicer, da nas je Bog v minulemu letu srečno obvaroval največje nesreče, vojske, priznati moramo sicer tudi, da se položaj v naši širji domovini, v ljubi Avstriji, ni poslabšal; tudi to radi potrdimo, da Slovenci v svojem prizadevanji ne gremo rakove poti; ali peče nas pa še, da Slovenstvo vendar še veliko krivic trpi, in da se naše gospodarsko stanje le slabša, in nikakor ne boljša. Letina, recimo, ni bila slaba; pridelalo se je nekaj dobrega vina, žita, sadja in kuhinjskega živeža; ali kaj, ko pridelki nimajo pa nimajo prave cene, ko ne more kmet skupiti dovolj denarja za obilne potrebščine: za davke, zavarovalnine, obresti, obleko, za šolske potrebščine itd. Te nepovoljne okoliščine nas že tako tarejo, da se niti ne upamo ziniti besede o prihodnosti, od katere je komaj kaj boljšega pričakovati. Za to pa imamo ob koncu tega leta prepričanje, da bodo naši ljudje, naši dobri Dolenjci, tudi v novem letu potrebovali v raznih stiskah in nadlogah, ki jih utegnejo zadeti, naših nasvetov in nauk. Zato bodo „Dol. Novice“ hodile med svet tudi v novem letu. Ostale bodo zveste svojemu geslu: za vero, dom, cesarja! Potegovale se bodo za pravice sv. cerkve katoliške — zlasti tudi v šoli — govorile vselej za pravice, ki gredó Slovencem, zvesto bodo vžigale tudi ljubezen do našega avstrijskega slavnega prestola. Res je, ker so male, se ne morejo v tem postavljati na čelo boju — ne! te naloge si niso dale nikdar; ali pisale bodo v tem duhu, priporočale vselej dobro po prej navedenem geslu, zametavale vselej nasprotno.

Zato trdno upamo, da nas ne bodo zapustili naši bralci — naročniki; da še več, nadejamo se, da nam pridobé še novih prijateljev. — Veče število, večja moč!

Zelé pa „Novice“ toplo, naj prinese leto, katero bomo pričeli s prihodnjim listom, našim bralcem pravo srečo za dušo in telo!

Gospodarske stvari.

Številke govoré!

Spominjam se prav dobro, da se je v svojem času neki gospod — in to ne v šali — o potrebi dolensjske železnice tako le izrazil: „Kaj je treba Dolensjske železnice, saj se odpelje lahko v 8 dneh vse dolensjsko blago kolikor ga je na prodaj, v družih 8 dneh pa vsi Dolenci“. Očitanja, da se Dolenci v tako ogromni množini v Ameriko preseljujejo, slišimo lahko slehrni dan.

No gospod, kateri se je o potrebi dolensjske železnice tako izrazil, je poznal Dolensjsko (dasi-ravno v deželni zadevah takrat vplivna oseba) le tako daleč, kolikor daleč je zahajal na Dolensjsko iz Ljubljane na uradne komisije. Ako bi bil obseg cele Dolensjske in njeno plodnost, njeno naravno bogastvo do dobrega poznal, bi si pač nigdar ne bil upal, kaj ednacega izgovoriti. Da se pa Dolenci v ogromni množini v Ameriko preseljujejo, je pa vender le resnica, popolna resnica. In iz te prikazni bi utegnil marsikdo sklepati, da Dolensjska res železnice ne potrebuje, kajti ljudje se izseljujejo gotovo zaradi tega, ker je dežela preobljudena ali pa zaradi tega, ker je premalo rodovitna. Pa ne eno ne drugo ni resnično. Dolensjska je v primeri k velikem obsegu, osobito v primeri k Gorenjski in Notranjski, jako malo, premalo obljudena. Njena rodovitost je pa tudi toliko, da zamore kmetovalec biti z njo popolnoma zadovoljen. Zakaj se pa potem Dolenci izseljujejo? Za to, ker nima zaradi pomanjkanja železnice nikak pridelok nikake vrednosti, tako da kmetovalec z vso pridnostjo, vso marljivostjo pridelanih stvari ne more v denar spraviti. Skoraj je resnično, da čim več kmetovalec pridelaja, tem revnejši je, kajti večji pridelki zahtevajo večje stroške, za katere pa ni povračila.

Da je vsemu temu res tako, spričujejo številke. Dolensjska prideluje jako dosti vina. Letošnje bi smelo res boljši biti; pa vender je še vedno tako dobro, da mu je cena že skoraj sramotno nizka. Ponujajo ga ubogi kmetje na vse strani po 4 reci štiri forinte vedro, pa še ga ne morejo oddati. Domačini se kmalu previdijo, ptujega vinskega kupca pa ni od nikjer blizo. Hoste ima Dolensjska posebno za drva v dostih krajih čuda mnogo. Pa kaj si je kmetovalec z lesom na boljšem, ko mora dati seženj finih suhih bukovih drv za 4 for. in to v bližini mesta. Živinoreja, ta pomaga kmetovalcu na noge. Tako se bere po časnikih, sliši pri kmetiških predavanjih. Dobro, na Gorenjskem in na Notranjskem je temu res tako, kajti tam se prodaja živina lahko in dobro. Kaj pa na Dolensjskem? Ubogi kmet mora dati

tele za 3 do k večem 3 in pol forinte. Kravica buša, se dobi prav lahko za 8 do 10 for. Da bi kak večji posestnik voli pital, mu niti v glavo ne pade, ako bi tudi to prav lahko storil. In zakaj ne? Ptujega mesarja ni da bi po pitane voli na Dolensjsko hodil, domači mesarji pa nočejo pitane vola dražji plačati kakor medlega. Pšenica je po 1 for. 60 do 70 mernik, pa še za to ceno je noče nihče na debelo skupovati. Suhe brez dima sušene češplje so po 9 for. kvintal, v dimu sušene komaj po 4. Po slivovki nihče ne praša, ker jo dosti podraži na njo naloženi cesarski in deželni davek. Sadja je letos dosti, pa kaj smo si z njim boljši? Mernik navadnih jabolk stane 29 do 30 kr. Voščenske so po 40 kr. mernik ali po trije komadi za 1 kr. En puran prodaja se k večem za 1 for. 20 kr. Ena kokoš za 45 do 50 kr., dvojica piščancov za 30 kr. itd. Edino kar ima še nekaj cene na Dolensjskem, so debelo rejeni prašiči.

Take so toraj razmere na Dolensjskem, kako čudo toraj, ako se kmetovalci izseljujejo, kajti samo s tem, da si zadosti živeža pridelajo, jim pri ogromnih današnjih davkih nikakor ni vstrezano. Da davke zmagajo, morajo pa zavreči toliko pridelkov, da jim jih konečno za domačijo skorej zmanjka. In dokler Dolensjska železnice ne dobi, naj bode že od koder koli, bodo ostale razmere ednake. Ne, to ni res, izseljevanje se bode še pomnožilo, in tako utegne priti v kratkem tako daleč, da bode ostala jako obsežna, jako plodna zemlja dolensjska brez rok, ki bi jo obdelovale.

Za to je pač poslednji čas, da napnejo naši državni poslanci zdaj na Dunaju svoje žile do skrajnosti, ko so deželni poslanci v Ljubljani letos o dolensjski železnici storili res vse le mogoče. Naj tam razodenejo in dokažejo, da je Dolensjska, katera je že toliko stoletji Avstriji zvesto vdana, kolikor le mogoče biti vdana, vender vsaj toliko železnice vredna, kakor jo je Bosna in Hercegovina, o katerih deželah niti ne vemo, ostaneti li pri Avstriji ali ne, in katerih prebivalcem je Avstrijan le še vedno „prokleti švaba“.

Ako ne dobi Dolensjska železnice, je gotovo v kmetiškem obziru zgubljen. Koliko da bi Dolensjska v obrtniškem obziru lahko storila, ako bi železnico zadobila, to je pa tudi lahko preračunati. Zato slavni naši državni gospodje poslanci, ne štedite z jezici ne z koraci, in delajte, trudite se za Dolensjsko železnico kolikor je le v Vaši moči. Ako ne bote vender le nič dosegli, bomo vsaj vedeli, da to ni Vaša krivda.

Štirideseta obletnica vladanja našega presv. cesarja v Novem Mestu.

Pač bi ne bilo lepo za naše „Dol. Novice“, ako ne bi povedale, kako je mesto praznovalo 40. obletnico našega preljubljenega vladarja. Razna društva in mestni zastop si je bil izbral kot najprimernejši dan ravno obletni dan t. j. v 2. dan meseca dec. Določil se je bil tudi vže načrt slavnosti. Mej tem pa se je zvedela želja cesarjeva: „Moja želja je, da ide memo brez očitnega obhajanja štirideseta obletnica mojega vladanja; naj se opusté vse slovesnosti, ki so združene sè stroški. Naj mesto tacih skazovanj morem gledati vesel dela ljubezni do bližnjega, podpiranje ubogih in potrebnih svojih zvestih narodov“. — Istinito zlate besede, vredne vladarja, ki silijo narode, da ga ljubijo še bolj in so mu udani iz vsega srca.

Po tej želji je vravnalo tudi naše mesto svojo slavnost. Denar, ki ga je odločila občina za slovesnost, razdelil je g. župan dr. A. Poznik v nazočnosti c. kr. okrajnega glavarja in vladnega sovétnika preb. g. J. Ekel-a mej uboge, katerih ima mesto pač na izobilje. Bilo je obdarovanih 45 oseb 2. decembra v mestni hiši.

Tudi učencev tukajšnih šol mestni zastop ni pozabil. Ker šole po višjem ukazu niso smele očitno z veseljami obhajati 40letnico, zgodilo se je to le v šolskem ožjem krogu. Ob 8. uri v 2. dan dec. so se zbrali učenci obrtniške šole v svojih prostorih sè zastopom in učiteljskem osovstvom. Gosp. c. kr. gimn. dir. in vodja obrtniške šole A. Senekovič je razložil v jedernatem govoru pomen dneva, povdarjajoč zasluge našega preljubljenega cesarja v teku 40. let, in spodbudajoč rokodelčiče, naj postanejo verli, delavni in točni rokodelci posnemaje zgled našega cesarja, ki se ne straši truda in dela. Potem so dobili knjigo „Franc Jožef I.

V 3. dan decemb. pa so obhajale druge šole 40letnico. Učenci višje gimnazije in deške ljudske šole so imele ob 8. uri slovesno sv. mašo z zahvalno pesmijo, katere so se vdeležili razun učiteljskega osovstva, c. kr. okr. glavar in vladni sovétnik prebl. g. J. Ekel in mestni župan dr. Poznik.

Po božji službi so se zbrali učenci deške šole v šolski sobi, olupšani le z ovenčano cesarjevo podobo. Najprve zapojó: „K štiridesetletnici Nj. Veličanstva“; potem vodja šole ob kratkem pové, kako morajo ravno Novomeške šole še in mesto posebno biti hvaležno našemu cesarju, ker so jih njega pradedi ustanovili ob času, ko je bilo še malo šol po deželah. Učenci pa bodo pokazali svojo hvaležnost presv. cesarju s tem, da se marljivo uče. Tako bodo postali

enkrat verli in zvesti državljani, kar ravno presv. cesar želi. Na to zapojó učenci še nekaj primer-nih pesem, in to prav dobro. Potem pa je c. kr. okr. glavar in vladni sovetnik razdelil učencem knjigo „Franc Jožef I.“, učenci pervega razreda, ki še ne umejo brati, so pa dobili podobe presv. cesarja in cesarice. Ostale knjige pa dobé, ko se nauče čitati.

Skrb za delavce.

Sedanja vlada z državnim zborom vred obrača svojo skrb zlasti nižjim stanovom, rokodelcem, kmetom in delavcem. Z obrtnimi postavami, o katerih smo v našem listu že večkrat govorili, hoče se pomagati rokodelcem, posebno rokodelskim mojstrom; s postavo o podedovanji kmetskih posestev pomagano bode nekoliko, da bi se srednje kmetije ohranile. V zadnjem času je pa izšlo več postav, s katerimi se hoče delavcem pomagati. In to je prav, to kaže ljubezen do bližnjega. Koliko nevarnosti morajo delavci prestati! Koliko morajo trpeti, posebno po fabrikah in v rudokopih! Včasih morajo prestajati veliko vročino, včasih požirati veliko prahu, stati v nesnagi, trpeti pomanjkanje dobrega zraka. Večkrat jim je življenje in zdravje v nevarnosti. Delati morajo mnogokrat tudi po noči; prestajati zdaj mraz, zdaj vročino. Postava od 8. marca 1885 jemlje delavce precej v svoje varstvo. Po tej postavi je dolžnost tovarnarjev, da skrbé za zračne, čiste, snažne, brezprašne delavnice. Ta zakon določuje primeren počitek, da se morejo delavci od dela nekaj oddahnuti, zlasti o poldanskem času; da mora ob nedeljah vsako obrtno delo počivati, da se otroci pod 12. letom za obrtno delavnost ne smejo rabiti, in da se smejo otroci od 12. do 14. leta k večjemu osem ur na dan pri delu porabiti. Mladi delavci, ki spanja zeló potrebujejo, se ne smejo vzeti k ponočnemu delu. In sploh se nalaga vsem tovarnarjem, da ne smejo več kakor enajst ur na dan delavcev porabiti. Na dalje je tudi ta določba v obče delavcem v korist, da jih mora gospodar v gotovem denarji plačevati. Nalaga se jim tudi to, da morajo za obolele ali ponesrečene delavce nekaj časa skrbeti, in da morajo vsem delavcem (učencem), ki še niso prekoračili 18. leta, dovoliti, da obiskujejo za nje primerne (obrtne) šole, zlasti ob večernem času in ob nedeljah. Da se vse te postavne določbe tudi izvršujejo, za to so postavljeni obrtni nadzorniki, ki imajo dolžnost, paziti zlasti na protipostavnosti po fabrikah.

Poleg te tako imenovane fabriške postave je imenitna postava o nezgodah od 28. dec. 1887. Ta ima namreč namen, pomagati tistim delavcem, ki utegnejo nesrečni postati pri delu v fabrikah, v rudnikih in pri velikih stavbah. Pri

tacih podjetjih lahko nesrečen postane delavec za vse svoje žive dni; utegne ga celo smrt zadeti. Kdo bode li skrbel za njega v dolgi bolezni? Kdo redil pohabljenca? Kdo vdovo in otroke? Zato skrbi omenjena postava, po kateri se bodo ustanovile posebne zavarovalnice, v katere se bodo morali zapisati fabriški in rudniški delavci; plačevali bodo po določenih tarifih z ozirom na svoje plačilo in na večje ali manjše nevarnosti, v katerih so, male doneske. Teh se bode sčasoma toliko nabralo, da se bodo mogle plačevati raznoyvrstne odškodnine onim delavcem, katerim se bode pripetila nezgoda po fabrikah ali v rudnikih ali pri velikih stavbah.

Enak blag namen ima postava od 30. marca 1888. Ta govori samo o tem, kako bi se za bolne delavce skrbelo. Kako je to tudi potrebno! Ali si morete kaj žalostnejšega misliti od bolnega delavca! Nima niti živeža niti denarja, da bi si ga kupil; potrebuje marveč še dobre in krepke jedi, pa zdravil in zdravnika! A kje naj siromak vzame, ko si še z zdravimi rokami težko preživi! To skrbi zopet nova postava, po kateri si bodo morali zdravi delavci sami skrbeti za svoje bolniške blagajnice. Slehrni fabriški ali rudniški delavec si bode moral nekaj krajcarjev (morebiti 2 kr. od svojega zasluška) odtrgati in položiti v bolniško blagajnico, iz katere bode dobival podporo, kedar zbolil. Kmetiskim delavcem bode tudi dovoljeno pristopiti in plačevati v take blagajnice; morali se bodo pridružiti tudi rokodelci, osobito rokodelski pomočniki, ako si ne bodo osnovali svojih lastnih bolniških blagajnic kot del svojih obrtnih zadrug. Kako bi se bolniške blagajnice po deželah in okrajih osnovala, o tem so že dobile gosposke naročilo, da se posvetujejo z zaupnimi možmi. V Krškem n. pr. je bilo pri okrajnem glavarstvu že 3. dec. t. l. tako posvetovanje pod vodstvom g. komisarja Kleina. Za krško glavarstvo n. pr. se nasvetuje vstanovitev dveh takih bolniških blagajnic za delavce; ena naj bi se vstanovila v Kostanjevici za kostanjeviški in mokronoški okraj, druga v Krškem za ta in račeški sodnijski okraj.

(O delavskih zadevah govori tudi prav mi-kavno in jedernato knjižica „Delavski prijatelj“, ki je izišla iz peresa Fr. Podgornika pri J. Krajcu v Novem Mestu in se dobi za ceno 20 kr.) 1.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Presvetli cesar se je prisrčno zahvalil svojim avstrijskim podložnikom, ki so se na razne dobrodelne načine spominjali praznika Njegove vladarske 40letnice. Prišlo je pri tej priliki veliko dobrotnikov na dan. Tudi Slovenci nismo brez njih.

Velik domoljub na Reki, veletržec Gorjup, ustanovil je 10 ustanov po 200 gl. za učenke višje dekliške šole v Ljubljani in 10 ustanov po 300 gl. za slovenske visokošolce. Kupil bode v ta spomin v Ljubljani tudi hiše (sedanjo bolnišnico) za slovensko višjo dekliško šolo za 120.000 gold.

Gospa Kočevarjeva v Krškem je pa darovala svojemu rojstnemu mestu Radovljici 28 tisoč gl., da se bodo iz obresti te glavnice revni učenci podpirali z obleko in občina lažje pokrivala svoje stroške.

Državni zbor je po dolgem razgovarjanju končal postavo o podedovanji srednjih kmetiskih posestev in pričel posvetovanje o novi vojaški postavi. Sklenil je tudi, da se zida železnica iz Mostarja v Sarajevo. Tako bode glavno mesto Bosne zvezano z morjem, kajti iz Metkoviča ob morju vže vozi železnica do Sarajeva.

Minister **Tafe** je obljubil, da se bode malim obrtnikom davek zljajšal, ako bode toliko več dobila država iz žganjarskega davka, da bode to mogoče. Krošnarji in potujoči trgovci so doslej bili brez davka, odslej ga bodo morali plačevati. To je gotovo prav.

Goriški poslanec **Tonkli** je poprašal ministra, kako je to, da po Goriškem, Tržaškem in na Koroškem ni uradnikov pri sodnijah, ki bi zaali slovensko? kako mora opravičiti čudne razmere, da se mora večkrat obravnavati po tolmačih — kar gotovo škoduje sodstvu — in marsikomu, ki ima pri sodnji opraviti, pa ne zna nemški? Obljubil je, da se bode polagoma v tej reči pomagalo.

Kaj je novega po širokem svetu?

Vse pri starem. **Vojska** se pripravlja, a mir se obeta povsod. Oborožuje se vsa Evropa, kar grozno stane. Pomislite, Rusija, Nemčija, Francija in Italija nimajo skupaj nič manj nego 12 milijonov vojakov — ali zdi se jim še vse premalo! Kadar ti milijoni skupaj trčijo, bode polom, da se bode tresel svet!

Italijanski listi vedno pripovedujejo, da so papež Leon XIII. bolni; a kotoliški trdijo, da je to le gola laž.

Ruski listi, vsaj nekateri kažejo, da jamejo Rusi sprevidati, da bi bilo bolje, ako bi se Rusija in Avstrija jeli nekoliko bolj prijazno gledati. Pač res, sreča bi bila za obedve.

Francoski general Bulanzé dobiva vedno več privržencev. Sedanji voditelji Francoske se bojé, da vtegne napraviti kakovo prekucijo, kar bi res v sedanjih razmerah tamo ne bilo nemogoče. Bajé ga mislijo zapreti kot izdajnika domovine. — Če le ne bodo potem njegovi prijatelji še hujši in predrzniši?

„**Sveta legija**“, ki se nabira po Evropi po prizadevanji kardinala in nadškofa Lavežeri in pa

sv. Očeta, da bi branila v Afriki zamorce, da jih roparji ne bodo siloma v sužnost viačili, odrine doli v vroče podnebje meseca februarja.

Piše se nam:

Iz Rudolfovega 12. dec. — Pretečeno nedeljo so napravili tukajšnji rokodelski pomočniki prelepo slavnost — obletnico svoje družbe in ob enem v proslavo 40 letnice premilostljivega cesarja v lastnej hiši na Bregu.

Kot pravi katoličani so prejeli dopoldne skupno sv. obhajilo, kar je bilo res spodbudno. — Zvečer pa se je zbralo na povabilo g. načelnika dr. J. Marinko-ta lepo število gospode izmed vradnikov, meščanov, mojstrov itd. Gospod načelnik je v precej obširnem govoru narisal, komu se imamo zahvaliti, da se je pozidala tako lepa hiša. Začeniši z besedami: Hvaljen bodi Jezus Kristus! je kazal, da gre slava in čast za to pred vsem njemu, ki je delo storil častno, učil, da smo ljudje vsi bratje, ki je prinesel ljubezen do bližnjega, ki je s svojim naukom ogrel in vzplamtel toliko katoličanov, duhovnov in neduhovnov, da se ne bojé ne truda ne stroškov, da le pomagajo zapuščenim rokodelcem. — Zahvalil se je potem prav toplo vsem blagim dobrotnikom ter se spominjal še prav posebno obširno našega presvitlega cesarja, kazaje, kaj je bil skozi 40 let Avstriji in njenim narodom — zlasti pa rokodelskemu stanu in posebej še kat. družbam rokodelskih pomočnikov. Povedal je pa g. govornik tudi, da ima hiša plačati še nekaj tisočakov, kojih društvo samo z lastnimi prihodki nikakor ne more zmagati; radi tega je toplo prosil slavno občinstvo še daljne podpore.

Rokodelski pomočniki so pa pokazali s svojim prekrasnim petjem pod vodstvom neumornega g. P. Otokarja Aleša, da niso zastoj udje katoliške družbe — res, toliko bi od njih v tem kratkem času ne bili mogli pričakovati. Tudi deklamacije so bile dobre.

Pričujoča gospoda je bila z vsem popolnoma zadovoljna. Prepričali smo se vsi, da je katoliška družba rokodelskih pomočnikov res vredna podpore. Naj le še dalje deluje, kakor doslej: korist nje bo velika za rokodelce pa tudi za Mesto!

Iz Šent Jerneja 7. grudna. — Minoli so slavnostni duevi, katere smo v tem letu obhajali v slavo 40 letnega vladanja našega presvitlega cesarja Franca Jožefa I. Pri nas smo trikrat to lepo slovesnost praznovali. V prvič 18. avgusta, v drugič 11. novembra, ko se je novi župnijski dvorec blagoslovil, in za sklep tako nekako uradno pa 3. decembra.

V prvič je šolska mladina, tik Šenjernejskega pašnika, ob cesti proti Gracerjevemu turnu ležečem travniku, posadila dve sadni drevesci s tem pogo-

jem, da bo v jeseni, ko bo za saditev vgoden čas, ves ta prostor zasadila in ga imenovala „Cesarški zasad“. Izpolnila se je ta želja in obljuba 27. nov., kajti ta dan dopoldne so šli vsi dečki iz vseh treh razredov na omenjeni travnik, ter se je polovica dreves v pričo otrok vsadilo, in 28. nov. pa druga polovica prostora z dečki zopet vseh treh razredov, ki šolo dopoldne obiskujejo. Pripravljene in skopane so bile primerne jame takoj, ko je sneg skopnel in se nekoliko zemlja osušila. Tudi je bilo že cestnega blata na kupih, katerega so otroci k vsakemu drevesu donašali, in tudi nekaj dobre, fine zemlje, ter se je vse to okoli koreninic zasulo, in tako drevesca pravilno vsadila, v pričo mnogih gledalcev v trajen spomin ljubega cesarja. Vsa drevesca so lepo v vrsto posajena, k količem privezana, naj v Imenu Božjem dobro rastejo, mi pa še njih sad dočakamo! Povabil sem bil k temu delu mladeniča, kateri je pred dvema letoma stopil v kmetijsko šolo na Grmu. Jako me je veselilo videti, kako mu je šlo vrlo dobro delo od rok, kako se je z motiko in lopato v roki pridno sukaj in spretno sadil v pričo šolske mladine. Tako delo je kratkočasno in tudi koristno. Ob takej priliki si otroci posebno dobro zapomnijo delo, ki jim v življenju lahko donša mnogo koristi. Le to sem mislil opomniti, da naj bi Dolenjski očetje vendar prav pridno svoje sinove pošiljali v kmetijsko šolo na Grm, ker se tam res vrlo dobro izurijo v vseh strokah kmetijstva, česar sem se z velikim veseljem prepričal pri Franc Hudaklin-u iz Gor. Verhpolja. Posebno za one dečke, ki bodo doma ostali za gospodarje, je to jako potrebno in zelo koristno. Vsi pametni očetje bodo sl. ministerstvu, dežel. zboru in odboru, kakor tudi vsem onim, ki so pripomogli, da se je ta prekoristna kmetijska šola na Grmu vstanovila, zelo hvaležni. Zlasti še, ker bo treba tudi učiti se trte cepiti, ako bo trtna uš tako napredovala in uničevala naše domače trte. Toraj, le radi pošiljajte svoje sinove v šole sploh in še posebno v kmetijsko šolo na Grmu! J. S.

Iz Krškega. — [Občni zbor rokodelske zadruga.] V nedeljo, 2. dec. je bil pri nas občni zbor rokodelske zadruga pod vodstvom načelnika g. Jugovica v navzočnosti g. komisarja Kleina in zapisnikarja J. Lapajna. G. načelnik je pristrčno pozdravil došle mojstre, katerih je bilo došlo do 40 od 100 povabljenih. Razložil jim nekoliko iz zgodovine starih cehov, važnost teh novo oživljenih zadrug. Potem je poročal, kaj je starejšinstvo zadruga, ki je njegovemu vodstvu izročena, do zdaj ukrenilo. Pri pogovoru o daljnem dnevnem redu se je določilo, koliko vtegne zadruga v bodočem letu imeti dohodkov in koliko stroškov. Za dohodke se računi edina pristopnina posameznih udov, t. j. okoli 100 gold. Stroške bo imela zadruga sledeče:

Za tiskovine blizo 30 gld.; za prenočišče se je določilo 20 gld. To svoto bode starejšinstvo dalo tistemu krčmarju, kateri bode dajal samo za 5 kr. odškodnine postelj došlim rokodelskim potnikom (vandravcem).

Prvo leto zadrudni udje družih doneskov ne bodo plačevali, ali 1 gld. pristopnine bode moral sleherni plačati vsaj do velike noči prihodnjega leta.

Pravila rokodelske zadruga navzočnim mojstrom v tem niso po volji, ker zahtevajo, da bi moral plačati učenec zadrugi 5 gld., kedar ystopi v nauk, in ravno toliko, kedar se izučí. Premenilo se je to tako, da se bode plačevalo 2 gld. kedar vstopi učenec, kedar se pa izučí pa 3 gl.

Potem so mojstri dali v zapisnik svoje učence in pomočnike, ki jih imajo. G. načelnik je opomnil, da morajo vsi mojstri vse svoje učence in pomočnike pri njem oglasiti, da jih vpiše. Ravno tako vsako premembo. Naznaniti morajo tudi vselej, kedar vzamejo učenca v nauk, kako sta se pogodila gledé učenja, mojster in učenec.

Naposled so še mojstri razne želje povedali, n. pr. Naj zadruga naznani gosposki vse rokodelce, kateri izvršujejo obrt brez obrtnega lista (patenta). G. načelnik pa omeni, naj se le njemu povedó ustno ali pismeno taki, pa se bode to zgodilo. Drugi zadrudniki so predlagali, da naj g. načelnik pozove po dva mojstra od dotičnega rokodelstva, predno podpiše učencu učno svedočbo, da se tako natančno prepričajo, ali se je dobro izučil v rokodelstvu.

Naj še omenimo, da se je zhor vršil v lepem redu, in da g. načelnik nikakor ni pozabil, zaklicati trikratno slavo presvetlemu vladarju, ki je ravno na dan zborovanja praznoval svojo 40letnico.

Iz Amerike. — Kraj, kamor sem došel, Št. Paul v Minnesoti, kolikor sem ga že videl, se mi kaj dopade, osobito je gledé podnebja ravno država Minnesota baje najbolj zdrava. Po letu je sicer silno vroče, bolj kakor tam pri Vas, dasi je ta kraj ob ravno istem větričniku z Vašim 46°; a po zimi je sicer suho vreme lepo jasno po dnevi, ali britek veter reže neznanško v obraz in zima se dobro loči od Vaše; celó na nosu in ušesih morajo ljudje po zimi nositi poseben zavoj, sicer bi jim odmrznili udje. Dežuje le redko in še takrat malo. Zemlja je le deloma rodovitna, ker pod tenko površino rodovitne zemlje je takoj kamnena snov, kakor lupina orehova, in pod to debelo prevleko zopet sveža zemlja. Za vodnjake in kanale to dela sitnobo ali pristoja tem bolj poslopnim temeljem. Hiše, vsaj na deželi in v mestu so gotovo 8% vse lesene z nadstropji iz tenkih desek lično zbite, da se dadé lahko prenašati, kar se vidi celo v mestu skoraj vsaki dan.

Mesta St. Paul in onstran Misisipija Minneapolis videzno raste. V tednu je taka hiša go-

tova. Pa lepa je znotrajna oprava, in dasi od zunaj videti mala reč, ima prostora dovolj, ker je vse lepo in praktično vrejeno. Celó palače so v mestu, na milijone drage, iz samega lesa. Okna se ne odpirajo kakor pri Vas, marveč le dve veliki šipi v okviru se gori in doli potegujete, kar vzdržujejo železni valčki med dvojno desknato steno. — Hrana je prav dobra in v obilnosti; največ mesa, ker živina se sme prosta pasti, kjer jej ljubo, in pšeničnega kruha. Seveda je več jedij, ki niso podobne Evropskim. Kava in čaj mešata se zmiraj z surovim mlekom in pri vsaki jedi je na razpolago puter, brez katerega Amerikanec ne more živeti. Močnih pijač ni mnogo, ker Amerikanci so vsaj deloma strogi „zmerneži“, sicer pa tudi ne rodi niti vina niti sadja v Minnesoti, pač pa se dobodeta iz južnejših dežel.

Delavci imajo tukaj zeló dobro, ker dela je veliko in za najlažje delo po 2 Doll. = 5 gl. na dan od 6 do 6 ure ob svojej hrani. Za težje delo pa po več, celó 10 D., kakor dobé kamnoseki. Kdor je varčen, si lahko prihrani, osobito, če se misli kdaj domu vrniti; ker ima ta denar poltretjo veljavo višjo od avstr. Pa reči razun živeža so zeló drage; ker Amerikanci vedó si dobiček iskati z zvitostjo in priročnostjo.

Domače vesti.

(Premembe pri duhovnikih). Č. g. I. Hudovernik gre iz Leskovca za kaplana v Preserje, g. S. Pristov iz Ribnice v Št. Vid pri Zatičini, g. P. Ogrin iz Trnovega v Ribnico, g. J. Lesar iz Dobropolja v Trnovo, v Dobropolji pride g. Bohinjec iz B. Srednjevasi, g. J. Aljančič gre iz Ribnice za farnega oskrbnika v Naklo. Iz Kranjske Gore pride g. Bernik v Ribnico. Preč. g. Rud. Raktelj je postal provizór v Dolu.

(Premembe pri uradnikih.) G. c. kr. davčni nadzornik Dobida v Črnomlji gre v Ljubljano. Na njegovo mesto pride g. Tavčar ml. — G. Golf pride iz Postojne k glavarstvu v Krško.

(Premembe pri učiteljih.) Gospodč. H. Rozina iz Žužemberka je postala učiteljica v Novem Mestu, g. Zofija Podkrajšek v Litiji in g. Karolina Milek iz Kobarida na Prim. pa v Podzemlji. G. K. Završnik gre s Sel pri Šumbregu na Sv. Goro pri Litiji. G. Urh Konjar iz Mirne je šel za učitelja v Motnik.

(V Metliškem sodnijskem okraju) je imela tamošnja zadruga 18. nov. občni zbor. Gosp. Gangel je razložil pomen nove obrtnijske postave ter vodil volitev odbora. Za načelnika zadrugi je bil voljen enoglasno g. Franc Gustin, posestnik in trgovec v Metliki, za namestnika g. Anton Prosenik, posestnik in trgovec v Metliki.

Potem so izvolili še 10 odbornikov in 4 namestnike — vse iz Metlike. — Naj ne bode nova zadruga obrtnikom breme, marveč krepka pomoč!

(Novo mašo) obhajal bode v Šmihelu pri Novem mestu na sv. Štefana dan č. g. P. Sigismund Zega iz reda sv. Frančiška.

(Novomeška čitalnica) ima v ponedeljek 17. decembra ob 8. uri zvečer svoj redni občni zbor.

(„Dolenjski Sokol“) ima svoj občni zbor v četrtek 20. decembra t. l. v telovadnici ob polu 8. uri zvečer. — Na dnevnem redu so poročila in volitev novega odbora. Po občenem zboru bodo strelne vaje. Odbor.

(Sejem v Škocijanenu pri Dobravi) 20. decembra je zavoljo koz prepovedan.

(„Slovenska Matica“) je izdala letos za svoje ude, ki plačujejo 2 gl. na leto, štiri izvrstne knjige. Posebno lepo se beró: podučna povest „Prihajač“ in Erjavčevi spisi. Izobraženim domoljubom prija pa posebno knjiga „Slovenci in 1848. leto“, o kateri se je domoljub izrazil, da je sama 2 gl. vredna. Letopis ima tudi mikavne in učene spise. Priporočamo „Slovensko Matico“ vsem domoljubom.

(„Narodna knjižnica“) je začela izhajati v Ljubljani. Urejuje jo g. Anton Trstenjak. „Narodna knjižnica“ bode prinašala romane, povesti, gledališčne igre itd., izvirne in preložene iz drugih slovanskih jezikov v celotnih zvezkih. Prvi zvezek, ki je že dotiskan v „Narodni tiskarni“ in se ravnokar razpošilja, prinaša izvirni roman iz peresa našega na političkem in leposlovnem polju neumorno delujočega rodoljuba g. dr. Josipa Vošnjaka. Pisatelj nam v tem svojem najnovejšem proizvodu riše narodne boje na južnem Štajerskem v najživahnejši dobi narodnega gibanja v 1860tih in začetkom 1870tih let. Zraven glavnih oseb, treh pobratimov iz dijaških let, nam predstavlja celo vrsto oseb, možkih in ženskih raznih stanov, prototipe, ki jih še danes srečavamo v naših mestih in trgih. V povestni obliki navdušuje nas pisatelj za narodne ideje, okrepča zaupanje v gotovi uspeh ter zavrača pesimizem, ki gloda na zdravem jedru narodovem. — Cena knjigi, 15 tiskanih pol obsegajoči in elegantno vezani je 1 gold. 20 kr. Dobiva se v „Narodni tiskarni“ v Ljubljani in pri J. Kraju v Novem Mestu.

Smešna — pa podučna.

Lukova smrt.

Stara pesem z rovtarskih hribov. Prepisal Lojze iz Šmartna.

Grenka smrt na duri kluka, ojstro koso 'ma seboj, Ino kliče: „Kje si Luka? ostani gor, in pojd' z menoj!“
Luka pravi: „Kdo tak' kljuka, kdor kaj hoče, naj gre not'!“
In ko malo ven pokuka, vstraši se, da skoči v kot.

„Grenka smrt, ne bodi taka, oh ne kliši me še zdaj“
„Starih dost na tebe čaka, pojdi pojdi dalje vsaj“
„Kočarski ta stari Jaka, kliče te čez dan večkrat“
„Oj kak željno te že čaka, on pa pojde s tabo rad!“

„Naša Špela se tud joka in se prav grdo drži“
„Ker se ji je stresla moka, naj le solze tam toči“
„Kak nekteri kuštre dela, ker ne more kašljat več“
„In krvav za tabo gleda, oh le pojd od mene preč!“

„Zdaj še nimam časa vmreti, kozolo moram prej pokrit“;
„Stare krone vse prešteti, drugim kaj za dobro strit“.
„Zdaj bo treba klade sekāt, in kokošim jest dajat“.
„Zdaj za hudo ž'vino tekāt, in kobile podkovāt!“

„Škorne moram si polišpat, in klobuk skrtačen ni“
„Za drug tadeñ prič iskat, stara pravda ven še ni,“
„Vzem' poprej druge kajone, ki ne mor'jo kašlat več“
„Na! tu imaš tri zlate krone, pojd le pojd od mene preč!“

„Čak da kukov'ca zakuka, da odpravim vse reči“
„Potem pojde s tabo Luka, zdaj opravljen'ga nič ni!“
Smrt pa kar koso zavzdigne in ga vreže čez vrat
Luka komaj trikrat zdihne; zdelano je blo naenkrat.

Žitna cena v Novem mestu 10. decembra 1888.

Domače pšenice mernik 2 gl. — kr., Debelače (koruze) 1 gl. 40 kr., Soršice 1 gl. 60 kr., Rži 1 gl. 50 kr., Ječmena 1 gl. 45 kr., Ajde 1 gl. 15 kr., Ovsā 70 kr., Krompirja 80 kr.

Loterijske srečke.

Trst	1. decembra	9	30	50	75	59
Gradec	7. „	38	37	47	44	68

Za popravo hiše katoliške družbe rokodelskih pomočnikov v Rudolfovem so darovali:

Gg.: Mat. Jeriha 3 gl., M. Absoc 5 gl., Sim. Zupan 5 gl., L. Rožman 5 gl., M. Erzar 5 gl., Bl. Šeklič 5 gl., Iv. Virant 2 gl., A. Jamnik 3 gl., K. Klun 5 gl., A. Turk 2 gl., St. Šrane 4 gl., gospa M. Chiarničini 5 gl., gg.: A. Petek 3 gl., A. Šimenec 3 gl., Dobrotniki 3 gl. 90 kr. Pri obletni slavnosti 46 gl. Neimenovan 1 gl., Neimenovan gospod iz N. M. 20 gl., G. Bl. Makovec 1 gl., g. L. Bernik 3 gl.

Oznanilo.

Prihodnji semenj v Višnjigori bode zaradi praznikov dne 24. grudna, v ponedeljek dne 17. grudna.

Mestno županstvo v Višnjigori, 4. dec. 1888.

[177]

Anton Stepic.

Prodajalnica, z mešanim blagom, dobro obiskovana, v prav obljudenem kraju na Kranjskem, tik železnice, se po ugodnih pogojih v najem dá. — Kje, pové vred. „Dol. Novic“. [178—1]

Za božično darilo.

Narodna knjižnica. I. zvezek.

POBRATIMI.

Roman. Spisal dr. J. Vošnjak.

Elegantno vezan. I zv. 20 kr.

Dobiva se pri J. Kraju v Novem mestu in v Narodni tiskarni v Ljubljani. [176—1]

Svarilo

p. n. zavarovancem banke „Slavije“.

Kakor se nam poreča, hodijo akviziterji „Ogrsko-Francosko zavarovalne družbe“ okolo naših členov, dajo si pokazovati zavarovalne knjižice in prepisujejo zavarovanja proti volji in brez vednosti dotičnih posestnikov k svojej družbi.

Svarimo torej p. n. člene svoje, naj zavarovalnih knjižic ne dajo iz rok nikomur, kogar ne poznajo. V našem imenu pooblaščenim so le naši stalni zastopniki sprejemati naznanila o premembah zavarovanja, neznanim ljudem pa naj p. n. členu ne zaupajo!

V Ljubljani, dne 7. decembra 1888.

Glavni zastop vzajemno zavarovalne banke „Slavije“
v Pragi. [173]

Koledar za na steno

za leto 1889,

slovenski in nemški, je izišel v tiskarni J. Krajca
v Novem mestu.

Cena 25 krajcarjev.

Jožef Perovšek,

knjigovez v Rudolfovem,

se priporoča o priliki novega leta, ko so letniki različnih časopisov zgotovljeni, za blagovoljna naročila na vezanje knjig in časopisov, posebno Matičnih in knjig Mohorjeve družbe. Za knjigo Tomaž Kempčan so preskrbljene posebne lične platnice. [175]

Tudi sprejme učenca.

DEKLE lepega vedenja stopi lahko takoj v službo pri podpisaneu za natakario proti mesečni plači ali pa na račun. Nemščine nekoliko zmogne imajo prednost. Karl Krištof ml. v Rudolfovem. Glavni trg št. 67. [174]

Lepi papirji in podobice za jaslice pri J. Kraju v Novem mestu.

ILUSTROVAN NARODNI KOLEDAR

za leto 1889.

Uredil, izdal in založil DRAGOTIN HRIBAR.

Dobiva se v „Narodni Tiskarni“ in v bukvarni J. Giontinijevi v Ljubljani. — Cena 40 kr., po pošti 45 kr.

Vsečina: Popolen kalendar, koledar, kateremu so pridejana tudi slovanska imena, in cerkveni koledar. Nadalje: Genealogija cesarske hiše. Sedanji vladarji evropski. Splošne določbe o. kr. pošte. Brzojavni cenik. Lestvica za pristojbine kolekov. Sejmi na Kranjskem. — Zabavni del: Štiridesetletnica vladanja cesarja Frana Josipa I. Naši zaslužni možje. Božja pota Slovencev. Na sveti večer. Smešnice. — Naznanila.

[159—4]

Ustanovljeno
1. 1887.

Matija Gerber

Ustanovljeno
1. 1887.

(J. C. GERBER) v Ljubljani

prilporoča

svojo bogato in raznovrstno zalogo

slovenskih molitvenih knjig,

po jako nizkih cenah in različno vezanih, na primer v papirju, v pol usnji pozlačene, popolnoma v usnji z zlato obrezo, v rujavem usnji okovane, dalje vezane v slonovi kosti, v ponarejenem kristalu, v žametju in plišu, z pozlačenimi vogli in s podobo v sredi. Izdeluje pa jih tudi, kakorkoli zahtevajo častiti naročniki.

Kdor vzame večje število knjižic, dovolim mu primerno znižanje cene (rabat).

Častite naročnike prosim, da naj se kar naravnost na mé obračajo.

Cenilnik pošljem na zahtevanje brezplačno in franko.

Dalje opozarjam svoje p. n. naročnike in kupovalce, da se že nekoliko časa prodajajo in širijo med ljudstvom slovenski molitveniki, ki niso na Kranjskem prišli na svitlo, katerih ni spisal kaki gospod duhovnik in ki tudi nimajo knezoškofijskega potrdjenja. Na teh knjigah se dalje nahajajo tudi taki napisi, kakor jih imajo knjige, ki so v moji zalogi in še celo trije različni napisi, med tem ko je vsebina pri vseh knjigah enaka. [142—5]

Doblva se po vseh knjigarnah.

Prostovoljna požarna bramba v Žužemberku

prirejela bode

na dan sv. Štefana, t. j. 26. t. m. ob 3. uri popoldne v lastno korist [172]

efektno loterijo

z nad 70 lepimi dobitki. Glavni dobitek je vreden 15 gld. Srečk je 2000 po 10 kr. Loterija se bode vršila o ugodnem vremenu na velikem trgu, o neugodnem v gostilni gosp. Florjančiča.

Dobitki bode v izložnici gosp. Jak. Dereanija izpostavljeni na ogled.

Dr. VALENTINA ZARNIKA ZBRANI SPISI.

I. Zvezek:

PRIPOVEDNI SPISI.

Uredil

Ivan Železnikar.

Vsečina: Životopis dr. Valentina Zarnika. — Ura bije, človeka pa ni! — Maščevanje usode. — Razni spisi: Iz državnega zborà. — Pisma slovenskega turista.

Knjižica je jako elegantno, po najnovjšem uzorci in res krasno vezana. Utisnena je na sprednji strani podoba dr. Zarnikova v zlatu in pridejan tudi njegov lastnoročen podpis. Cena knjižici je 1 gld., s pošto 5 kr. več. Dobiti je v „NARODNI TISKARNI“ v Ljubljani. [170—2]